

Määrus, mis käsitleb IMI-ga ühendatud avalikku liidest töötajate lähetamise deklareerimiseks ja VV seisukohad

20.01.2025, Riigikogu majanduskomisjoni istung

Ettekandja: Stella Vogt (MKM)

Ettekande ülesehitus

1. Ülevaade EL-i määruse ettepanekust ja selle eesmärkidest.

2. Eestis kasutatav lähetatud töötajate deklareerimissüsteem (TEIS-i lähetatud töötajate moodul).

3. Ülevaade VV seisukohtadest määruse ettepanekule.

4. Kokkuvõte: Miks Eesti ei kiirusta liituma?

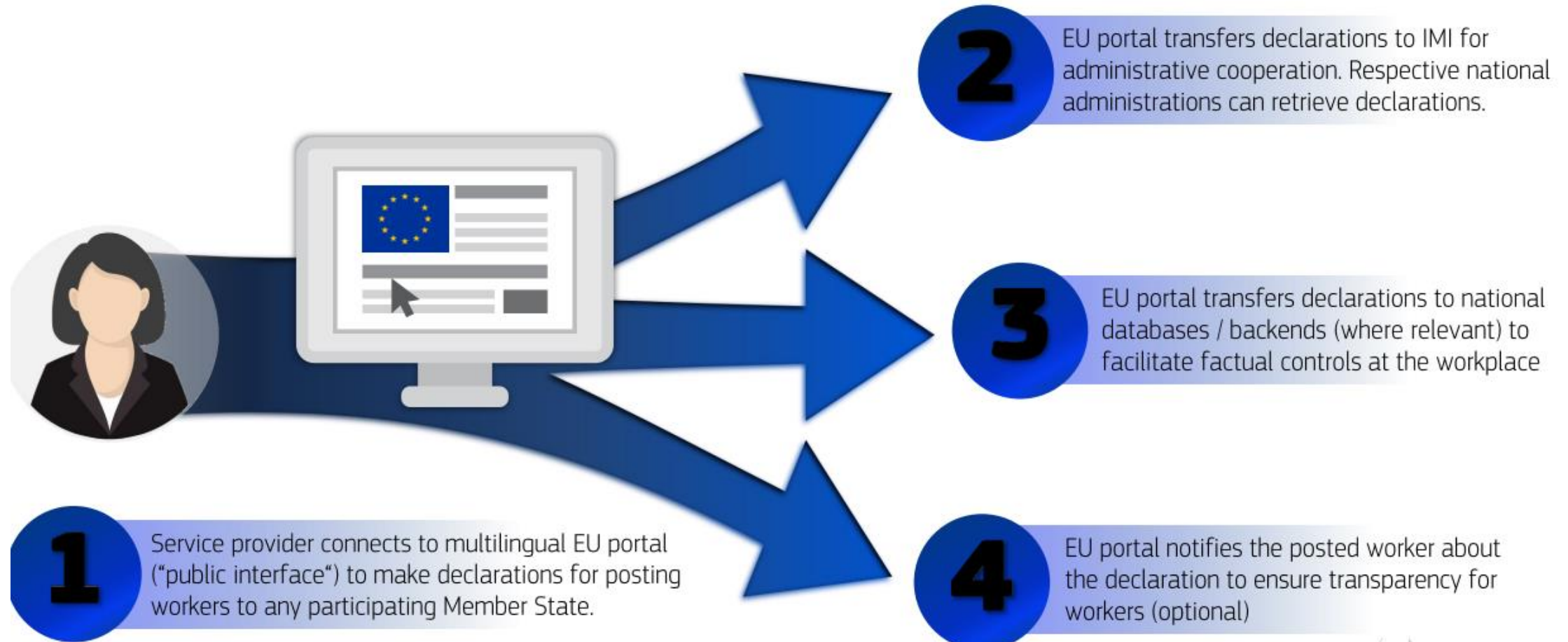
Määruse ettepanek: töötajate lähetamise deklareerimise ühine süsteem

1. Põhineb ELTL-i artiklil 114.
2. Näeb ette LR-ide teenuseosutajatele (ettevõtjatele) EL-i ülese ühise **mitmekeelse veebiportaali (avaliku liidese)** loomise lähetusdeklaratsioonide esitamiseks.
3. Avalikul liidesel on töötaja lähetusdeklaratsiooni mitmekeelne **standardvorm**, mille täpse sisu kehtestab edaspidi KOM rakendusaktidega.
4. Avaliku liidese ja lähetusdeklaratsiooni standardvormi kasutuselevõtmine on LR-idele **vabatahtlik**.

Määruse eesmärgid

- 1. Vähendada ettevõtete halduskoormust lähetusdeklaratsioonide täitmisel ja esitamisel:**
 - Lihtsustada LR-ide üleselt deklareerimise nõudeid ja menetlusi;
 - Luua mitmekeelne avalik liides, mis võimaldab andmete taaskasutamist.
- 2. Vähendada LR-ide ametiasutuste halduskoormust järelevalve teostamisel ja toetada halduskoostööd LR-ide pädevate asutuste vahel:**
 - Pakkuda iseseisvat elektroonilist tööriista;
 - Teha lähetusdeklaratsioonid riiklikele pädevatele asutustele kättesaadavaks otse IMI-s.
- 3. Toetada EL-i sisesel töötajate lähetamisel lähetatud töötajate õiguste kaitset.**
- 4. Hõlbustada LR-ide tulemuslikku järelevalvet EL-i õigusaktide, mille eesmärk on tagada lähetatud töötajate kaitse, järgimise üle.**

Kavandata avalik liides tehniliselt

IMI-süsteemi ja lähetatud sõidukijuhtide mooduli kitsaskohad

Tööinspektsioon (TI) on toonud esile järgmised peamised kitsaskohad:

- IMI-st on **keeruline statistikat välja võtta**, mis on hädavajalik TI-le järelevalve teostamiseks;
- Lähetusdeklaratsioonid on TI-le nähtavad ainult IMI-s. St, et **deklaratsioonid ei liigu IMI-st automaatselt** TI hallatavasse **TEIS-i**;
- **Exceli** tabelina eksporditav lähetusdeklaratsioonide **andmestik erineb** IMI-s nähtavatest lähetuse andmetest;
- IMI **funktsionaalsuse parandamine** on olnud väga **aeganõudev**;
- IMI-sse **sisselogimine kahe erineva parooliga** on liiga aeganõudev;
- TI järelevalveametnikul **ei ole võimalik** kontrollide teostamisel **lähetusdeklaratsioone alla laadida**;
- TI järelevalveametnikule **ei kuvata lähetusdeklaratsiooni ajalugu ega muudetud andmeid** jne.

Eestis kasutatav lähetatud töötajate deklareerimissüsteem (TEIS-i moodul)

- *Kui välisriigi ettevõtja lähetab töötaja Eestisse tööle teenuse osutamiseks kindlaksmääratud ajavahemikuks, siis on lähetatava töötaja tööandja kohustatud sellest teavitama Tööinspektsiooni ja registreerima Eestisse lähetatava töötaja Tööinspektsioonis enne töötaja faktilise töötamise algust Eestis (ELTTS § 5¹ lg 2).*
- TEIS-i arendus, lähetatud töötajate moodul, maksis ca **250 000 eur**, sh **70% ESF-i** rahastus (ette nähtud abikõlblikkuse periood kuni 31.12.2029).
- TI järelevalveametnikul **üks e-keskkond**: järelevalve, suhtlus ettevõtjatega, statistika väljavõtmine, ajalugu varasemate kontrollide, töövaidluste, tööõnnetuste kohta = sihitatud ja tulemuslik järelevalve.
- TEIS-i lähetatud töötajate moodul on **kasutajasõbralik, kiire, lihtne, mugav ja bürokraatiavaba** digilahendus lähetusdeklaratsioonide täitmiseks ja esitamiseks.
- IMI-süsteem ei konkureeri hetkel kuidagi TEIS-i lähetatud töötajate mooduli kasutajamugavusega.

KOM-i analüüs:

- Analüüs, mis mõõtis riiklikes lähetamise deklareerimissüsteemides lähetusdeklaratsiooni täitmiseega kaasnevat halduskoormust.
- Riikide vahel märkimisväärsed erinevused lähetusdeklaratsiooni täitmiseks kuluva aja osas.
- Eesti deklareerimissüsteemis (TEIS-is) kulus lähetusdeklaratsiooni täitmiseks kokku vaid **21 min.**
- **NB!** Eestis EL-i kiireim digilahendus.

Baseline results, breakdown of effort for posting of worker declarations per receiving Member State as recorded in the controlled experiments¹⁴

Receiving MS	Time required for filling in posting of worker declarations	
	Average time for one-off or ad hoc components (mm:ss)	Average Time for per declaration components (mm:ss)
AT	07:36	48:02
BE	11:46	19:43
BG	04:20	31:39
CY	15:51	30:33
CZ	12:45	29:48
DE	13:57	19:17
DK	12:34	23:38
EE	03:49	17:30
=EL	21:38	01:14:50
ES	19:43	42:42
FI	05:17	28:33
FR	11:40	25:54
HR	03:58	44:33
HU	12:30	14:45
IE	04:50	27:34
IT	23:26	37:58
LT	05:23	20:21
LU	08:52	39:05
LV	08:09	32:34
MT	05:14	46:36
NL	05:26	23:00
PL	07:33	24:49
PT	10:05	32:17
RO	19:08	40:25
SE	17:15	18:30
SI	11:52	22:33
SK	06:03	15:24
EU average	12:48	26:56

VV seisukohad (1–3)

- 1. Eesti toetab määruse üldisi eesmärke soodustada siseturu nõuetekohast toimimist, lihtsustada töötajate lähetamisega seotud deklareerimise kohustuse täitmist, vähendada liikmesriikide pädevate asutuste ja ettevõtjate halduskoormust, aidata kaasa lähetatud töötajate õiguste kaitse alase järelevalve tegemisele ning toetada liikmesriikide pädevate asutuste vahelist halduskoostööd.*
- 2. Peame oluliseks, et EL-i siseturu infosüsteemiga ühendatava lähetatud töötajate avaliku liidesega liitumine jääb liikmesriikidele vabatahtlikuks. Liikmesriikidel peab säilima võimalus soovi korral jätkata riigisiseste lähetatud töötajate deklareerimise süsteemide kasutamist.*
- 3. Eesti peab oluliseks, et avaliku liidese kasutuselevõtmine ja kasutamise lõpetamine on liikmesriikidele paindlik, võimaldades avaliku liidesega liituda vastavalt liikmesriigi valmisolekule ja vajadusel selle kasutamisest loobuda, näiteks kui loodud lahendus ei vasta enam liikmesriigi ootustele, ei täida liidesele esialgselt seatud eesmärke, ei sobitu liikmesriigi vajaduste ja eripäradega või põhjustab liikmesriigile muid negatiivseid tagajärgi.*

VV seisukohad (4–6)

- 4. Eesti toetab määruse põhimõtet, mille kohaselt liikmesriigid võivad otsustada, et nad ei nõua nende territooriumile töötajaid lähetavatelt ettevõtetelt kogu lähetamise ühisel standardvormil sisalduvat teavet, arvestades konkreetse liikmesriigi konteksti, spetsiifikat ja vajadusi ning seda, kuidas korraldatakse liikmesriigis kontrollide tegemist töökohal.*
- 5. Eesti peab oluliseks, et määruses sätestatakse andmekaitseõiguse seisukohalt olulised nõuded, muuhulgas kogutavate andmete liikide, säilitustähtaegade, selgete vastutavate töötajate rollide jaotuse ning isikuandmete töötlemise eesmärkide kohta.*
- 6. Eesti peab oluliseks selget, läbipaistvat ja liikmesriike kaasavat menetlust ühise standardvormi ajakohastamisel ning rõhutab, et standardvormi muudatused peavad tagama tasakaalu andmete ühtsuse ja liikmesriikidele vajaliku paindlikkuse vahel, et mitte kahjustada liikmesriikide järelevalveasutuste võimekust kaitsta lähetatud töötajate õigusi ning tagada tõhus järelevalve lähetatud töötajate töötingimuste täitmise üle.*

VV seisukohad (7)

- 7. Eesti peab oluliseks, et loodav avalik liides võimaldaks ühildumist juba olemasolevate riigisiseste lähetatud töötajate deklareerimise süsteemidega ning et avaliku liidese ühendamiseks liikmesriikide deklareerimise süsteemidega nähakse ette rahastamise võimalused Euroopa Liidu vahenditest. See võimaldaks Eestil tulevikus avaliku liidese ja ühise standardvormiga liitumist kaaluda, kui täpsustuvad nende kasutustingimused ja lisandväärtus.*

Kokkuvõte: miks Eesti ei kiirusta liituma?

1. Eesti võttis 2023. a kasutusele riikliku lähetamise deklareerimissüsteemi – TEIS lähetatud töötajate mooduli –, mille loomiseks tegi märkimisväärse investeeringu.
2. Osaliselt tuli TEIS-i arenduse rahastus ESF-i vahenditest, st kohustust hoida TEIS-i moodulit ülal kuni 31.12.2029.
3. TEIS-i mooduli loomisega vähendati oluliselt ettevõtete ja TI halduskoormust.
4. TEIS-i moodul on hästi toimiv siseriiklik lähetamise deklareerimissüsteem. NB! EL-i kiireim.
5. TEIS-i mooduli liidestamine avaliku liidesega tähendab Eestile täiendavaid kulusid, milleks ei ole EL rahastust ette näinud.
6. Seni lahendamata IMI-süsteemi ja lähetatud sõidukijuhtide mooduli kitsaskohad.
7. SIM arendab ühisakna rakendust, millega on kavas tulevikus liidestada TEIS.
8. Eesti varasem kogemus KOM-i IT-lahendustega teeb meid ettevaatlikuks (nt OiRA).
9. Soovime enne avaliku liidese kasutuselevõttu veenduda selle lisandväärtuses võrreldes Eestis juba kasutatava deklareerimissüsteemiga (+ liidese toimimistingimused, liitumisega kaasnevad kulud ning tegelik halduskoormus ettevõtetele ja liikmesriikidele).

Aitäh tähelepanu eest!